

د کرنې او د خوړو خونديتوب بېړنۍ پروژه پرانیستل شوه

MAIL'S PHOTO

درېم مخ

وزارت زراعت باز هم در اطلاع رسانی اول شد

۲۰ اداره را بررسی کردیم، در این میان، وزارت زراعت با گرفتن ۴۷ نمره، جایگاه اول را در اطلاع رسانی از آن خود کرد. آقای افضلی گفت که وزارت زراعت بسیار خوب کار کرده است و باید برای دیگر ادارات الگو شود.

عین الدین بهادری رییس کمیسیون دسترسی به اطلاعات گفت که نشر ۸۰ هزار سند مختلف در وبسایت وزارت زراعت یک تحول بزرگ در اطلاع رسانی است. آقای بهادری گفت: «دسترسى به اطلاعات، رشد اقتصادی به میان می‌آورد. کارهایی که در وزارت زراعت صورت گرفته، باید از سوی دیگر نهادها کاپی شود.» محمدطاهر زهیر، سرپرست وزارت اطلاعات و فرهنگ در این برنامه گفت که وزارت زراعت با زمینه سازی برای اطلاع رسانی برای مردم، ضمن تحقق بخشیدن حق شهروندان، حکومت دیجیتالی را ترویج کرده است. انوارالحق احدی نامزدوزیر و سرپرست وزارت زراعت در این برنامه گفت: «خوشحالم که وزارت زراعت جایگاه اول را به دست آورد.» آقای احدی گفت: «کریدیت این جایگاه به اکبر رستمی سخنگوی وزارت زراعت می‌رسد، هم‌چنان به وزیر صاحب قبلی، که برای شان مبارک می‌گویم، مبارک باشد. هم‌چنان از تیم مطبوعاتی خود تشکر می‌کنم.»

بر اساس یک گزارش تحقیقی که دیده بان شفافیت افغانستان درباره‌ی تطبیق قانون دسترسی به اطلاعات، تهیه کرده است، وزارت زراعت جایگاه اول اطلاع رسانی را در میان نهادهای دولتی از آن خود کرد و کلید طلایی اطلاع رسانی را به دست آورد. سیداکرام افضلی رییس دیده بان شفافیت افغانستان گفت: «ما

سرپرست وزارت زراعت در پاسخ به این سوال که وزارت زراعت چگونه اطلاع رسانی می‌کند، گفت که داشتن آماده‌گی‌ها و تیم تخنیکي در اطلاع رسانی موثر است. آقای احدی در ادامه یادآور گردید: «مردم حق دارند به اطلاعات دسترسی داشته باشند، چیزی نباید از مردم پنهان باشد، مردم باید به اطلاعات دسترسی داشته باشند، رسانه‌ها قوه‌ی چهارم هستند. کارکرد حکومت با رسانه‌ها ارزیابی می‌شود، این‌ها بنیادهای حکومت‌داری شفاف است.» سرپرست وزارت زراعت، در کنار اطلاع رسانی برای بخش امراض حیوانی، باغداری و اطلاعات دیجیتالی، روی نشرات عامه نیز کار می‌کند، و جایگاه اول را بخش اطلاع رسانی وزارت زراعت به خاطر اطلاع رسانی به عام مردم به دست آورده است. باید گفت در این گزارش، کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی با گرفتن ۴۲ نمره دوم و اداره‌ی تدارکات ملی با گرفتن ۴۱ نمره در میان نهادهای تحت بررسی سوم شده است.

پکتیا کې یوشمېر زعفران کار بزرگان وروزل شول

د پکتیا د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ ریاست وايي، چې په دې ولایت کې ۶۰ زعفران کاران د زعفرانو، کرکېلي، پالو، راتولولو، پروسس او بسته بندی او د زعفرانو د کرنیزو عملیاتو په برخه کې وروزل شول. د پکتیا ولایت د کرنې رییس انجنیر محمد الدین موند وویل، چې د زعفرانو پروسس او بسته بندی د زعفرانو په کیفیت او بیه کې رغنده رول لري او زعفران کاران باید په دې برخه کې لازم مهارتونه ولري. ښاغلي مومند وویل، چې پکتیا د زعفرانو د کرکېلي په پار مناسبه هوا لري او په دې ولایت کې زعفران د کمیت او کیفیت له پلوه کولای شي چې، ښه حاصل ورکړي. هغه زیاته کړه، چې د پکتیا زعفران ښه بازار هم لري.

پکتیا کې د یوې سترې سرې خونې رغیزې چارې په چټکۍ سره روانې دي

په ولسوالۍ کې پیل شوې. ددې سرې خونې د جوړولو ټولیز لگښت ۱۸۰ میلیونه افغانۍ ده. دغه سره خونې په لمریز برېښنا هم سمبالېږي. د پکتیا د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ رییس محمدالدین مومند وايي، چې ددې یو زر او ۵۰۰ ټني سرې خونې د جوړولو چارې په دوو کلونو کې بشپړېږي. د هغه په خبره ددې سرې خونې په جوړولو کې د دوو کلونو لپاره هره ورځ یوشمېر کسانو ته د کار زمینه هم برابریږي. هغه دغه راز وویل، چې ددې سرې خونې تر جوړېدو وروسته به د ورځې ۳۰ کسانو ته د تلپاتې دندې زمینه هم برابره شي.

چارې پرمخ وړل کېږي د جوړولو چارې یې د کامپلیکس په بڼه، د پکتیا ولایت د احمدآباد

د پکتیا ولایت د تازه مېوو او سبو د ساتنې په پار د یو زر او ۵۰۰ ټنه په وړتیا سره د یوې سترې او معیاري سرې خونې د جوړولو چارې پیل شوې، چې رغیزې چارې یې څه باندې ۱۵ سلنه بشپړ شوي دي. دغه سره خونې چې د پکتیا ولایت د احمد آباد په ولسوالۍ کې جوړېږي، د یو زر او ۵۰۰ ټنه مېوو او سبو د ساتنې وړتیا لري. د پکتیا ولایت د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ رییس محمدالدین مومند وايي، دغه سره خونې چې د کرنې وزارت له خوا ډیزاین او د ملي پراختیا شرکت له خوا یې د جوړولو

اطلاع‌رسانی بهتر، جایگاه برتر

۲۸ سپتامبر، برابر با هفتم میزان ۱۳۹۸، روز جهانی دسترسی آزاد به اطلاعات بود و وزارت زراعت توانست در یک بررسی و تحقیق، جایگاه اول اطلاع‌رسانی را در میان ۲۰ نهاد بودجه‌ای از آن خود بسازد. درباره اهمیت دسترسی به اطلاعات در یک نهاد باید گفت که اگر این دسترسی به ایجاد شفافیت نمی‌انجامد و زمینه‌ی کاهش فساد را فراهم نمی‌کند، مسلماً در جای نقص دارد.

اطلاع‌رسانی و دسترسی به اطلاعات در یک نهاد، بنیاد شفافیت و مبارزه با فساد است. مقوله‌ی مشهوری است که می‌گویند «خاین خایف است». به این معنا: زمانی که چیزی پنهان باشد، پرده را بالا نمی‌زنند. در گرامی‌داشت از روز جهانی دسترسی آزاد به اطلاعات در هتل انترکانتیننتال در این روز جهانی، باز هم وزارت زراعت جایگاه اول را از آن خود کرد.

ما از ارزیابی‌های دقیق و موشکافانه‌ی کمیسیون دسترسی به اطلاعات، دیده‌بان شفافیت و نهادهای رسانه‌ای و خبرنگاران سپاس‌گزاریم و تعهد ما کار بیش‌تر و بی‌پاسخ نگذاشتن هیچ درخواست معلومات است. ما تا توان داشته باشیم، در زمینه‌ی آگاهی‌دهی به مردم چی بخواهند و چی خاموش بمانند، می‌کوشیم.

در کنار اطلاع‌دهی دقیق و به موقع برای شهروندانی که درخواست می‌کنند، ما نشر اطلاعات کنشی را پی‌گسترش می‌دهیم و به این باوریم که باید همه ساله، اکسیجن دموکراسی را به زعم خود افزایش بدهیم تا گردش آزاد اطلاعات در حوزه‌ی ما همواره گسترده باشد.

کسانی که درباره‌ی ارایه‌ی خدمات وزارت و پروژه‌هایش به صورت حضوری معلومات شفاهی می‌خواهند، نماینده‌گان تمامی ریاست‌ها و پروژه‌ها در دفتر روابط عامه در دهان دروازه‌ی وزارت می‌توانند به همه‌ی اطلاعات و خدماتی مستحق‌اش هستند، دسترسی داشته باشند.

از جانب دیگر، چندین سیستم معلوماتی دیگر در بخش سیستم‌های معلوماتی و وبسایت وزارت زراعت ایجاد شده است. محققان، سرمایه‌گذاران و نهادهای مرتبط، می‌توانند از این سیستم‌ها برای دریافت معلومات مورد نیازشان بدون پروسس و زمان‌بری از جانب ما، استفاده کنند.

بانک دیتا، آرشیف الکترونیک و کتاب‌خانه‌ی آنلاین زراعتی از دیگر مزیت‌های ایجاد شده در بخش اطلاع‌رسانی در وزارت زراعت است که زمینه‌ها و ظرفیت‌های دسترسی به اطلاعات را بهتر و بیش‌تر کرده است.

ایجاد مراجع اطلاع‌رسانی در واحدهای دومی (۳۴ ولایت) و کارکرد آنان و گزارش‌دهی آنان، از دیگر مزیت‌ها در بخش اطلاع‌رسانی در وزارت زراعت است. با ایجاد دفتر روابط عامه دیگر مراجعان دفتر به دفتر برای سپری کردن بوروکراسی حاکم اداری نمی‌گردند و احتمال اذیت‌شدن‌شان بسیار بسیار پایین آمده است. مراجعان درخواست‌ها و سندهای‌شان را به مسوول بخش در دفتر روابط عامه می‌سپارند. از آن به بعد، مسوولیت پروسس کارها و سندهای‌شان به دوش خود وزارت است.

نشر اطلاعات و حالا قراردادهای در وزارت زراعت باعث شده است که قراردادهای بیش‌تر بازبینی شود. همه ساله و در هر فصل، کارکردهای بخش تفتیش داخلی، گزارش‌ها از تطبیق پلان عمل مبارزه با فساد و دیگر موارد مهم در وبسایت نشر می‌شود که در شفافیت و اطلاع‌رسانی اهمیت ویژه‌ای دارد.

ما به کارهای مان برای بهبود زمینه‌های دسترسی به معلومات ادامه می‌دهیم و به ایجاد شفافیت و حساب‌دهی از این طریق باور داریم و آینده را شفاف‌تر و پاکیزه‌تر از حال می‌خواهیم.

ننگرهار کې په یو شمېر بڼوالو د بڼوالۍ اړونده توکي ووپشل شوي

او اقتصادي پیاوړتیا، د لوړ ارزښت لرونکو کرنیزو توکو دودول او په دې ولایت کې د بڼوالۍ د محصولاتو معیاري کول دي. د ننگرهار د کرنې ریاست هلې ځلې کوي، چې د بڼوالۍ د عصري توکو په وپش او روزنیزو پروگرامونو سره د بڼوالو وړتیا لوړ او د دوی د بڼونو محصولات ډېر او ښه کړي، چې هم د بڼوالو عواید زیات شي هم بزرگان مشروع کرکېلي ته مخه کړي. له دغو توکو څخه برخمن شوي بڼوال د کرنې وزارت له هلوځلو څخه د منني ترڅنګ ژمنه وکړه، چې د بڼوالۍ د حاصلاتو د زیاتوالي په پار هلې ځلې کوي.

حاصلاتو راتولولو توکي او یوشمېر نور اړین توکي شامل دي، چې د عصري بڼوالۍ د ترویج په موخه پر بڼوالو وپشل شوي دي. ددغو مرستو د وپش موخه د بڼوالو ملاتړ

د ننگرهار د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ ریاست له خوا ددې ولایت د کوټ، رودات، اچین، چپرهار، شېرزاد او خوگیانو ولسوالیو په ۶۴۰ بڼوالو د بڼوالۍ اړونده توکي وپشل شوي دي. دغه توکي، د کرنې وزارت د کرنې د ودې او کلیوالي پراختیا پروژې «CBARD» په همکاری په هغو بڼوالو وپشل شوي دي، چې د یادې پروژې له خوا ورته د مېوو بڼونه هم جوړ شوي دي. د ننگرهار د کرنې ریاست چارواکي وايي، چې په دغو وپشل شویو توکو کې د دوا شیندنې «PRR» پمپ، د ښاخبرۍ لوی او واړه قیچې، د ښاخبرۍ اړه، عینکې، دستکشې، موزې، د

هلمند کې ۱۲۰۰ متریک ټنه د غنمو اصلاح شوي تخمونه تولید شوي دي

د هلمند د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ ریاست چارواکي وايي، چې ددې ولایت د غنمو د اصلاح شویو تخمونو له کروندو څخه سرکال یو زر او ۲۰۰ متریک ټنه د غنمو اصلاح شوي تخمونه تولید شوي دي. د هلمند د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ رییس زلی الکو وايي، چې په دې ولایت کې د غنمو د اصلاح شوي تخمونو د تولید په موخه د غنمو اووه بېلابېل ډولونه یا ورايتۍ کرل شوي و، چې له دغو کروندو څخه یو زر او ۲۰۰ متریک ټنه د غنمو اصلاح شوي تخمونه، چې ۱۲۰ متریک ټنه یې بنیادي او ۱۰۸۰ متریک ټنه یې تصدقي دي تولید شوي دي. د ښاغلي الکو په خبره ټول یو زر او ۲۰۰ متریک تصدق شوي تخمونه په لابراتوار کې تجزیه شوي، په بوجیو کې یې ټگ نمبرونه نصب او سرټیفیکیتونه ورته ورکړل شوي دي. د هلمند د کرنې رییس دغه راز وویل، چې په

د هلمند د کرنې ریاست ددې ولایت د غنمو د اصلاح شویو تخمونو له کروندو څخه سرکال یو زر او ۲۰۰ متریک ټنه د غنمو اصلاح شوي تخمونه تولید شوي دي. د هلمند د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ رییس زلی الکو وايي، چې په دې ولایت کې د غنمو د اصلاح شوي تخمونو د تولید په موخه د غنمو اووه بېلابېل ډولونه یا ورايتۍ کرل شوي و، چې له دغو کروندو څخه یو زر او ۲۰۰ متریک ټنه د غنمو اصلاح شوي تخمونه، چې ۱۲۰ متریک ټنه یې بنیادي او ۱۰۸۰ متریک ټنه یې تصدقي دي تولید شوي دي. د ښاغلي الکو په خبره ټول یو زر او ۲۰۰ متریک تصدق شوي تخمونه په لابراتوار کې تجزیه شوي، په بوجیو کې یې ټگ نمبرونه نصب او سرټیفیکیتونه ورته ورکړل شوي دي. د هلمند د کرنې رییس دغه راز وویل، چې په

د هلمند د کرنې ریاست ددې ولایت د غنمو د اصلاح شویو تخمونو له کروندو څخه سرکال یو زر او ۲۰۰ متریک ټنه د غنمو اصلاح شوي تخمونه تولید شوي دي. د هلمند د کرنې رییس زلی الکو وايي، چې په دې ولایت کې د غنمو د اصلاح شوي تخمونو د تولید په موخه د غنمو اووه بېلابېل ډولونه یا ورايتۍ کرل شوي و، چې له دغو کروندو څخه یو زر او ۲۰۰ متریک ټنه د غنمو اصلاح شوي تخمونه، چې ۱۲۰ متریک ټنه یې بنیادي او ۱۰۸۰ متریک ټنه یې تصدقي دي تولید شوي دي. د ښاغلي الکو په خبره ټول یو زر او ۲۰۰ متریک تصدق شوي تخمونه په لابراتوار کې تجزیه شوي، په بوجیو کې یې ټگ نمبرونه نصب او سرټیفیکیتونه ورته ورکړل شوي دي. د هلمند د کرنې رییس دغه راز وویل، چې په

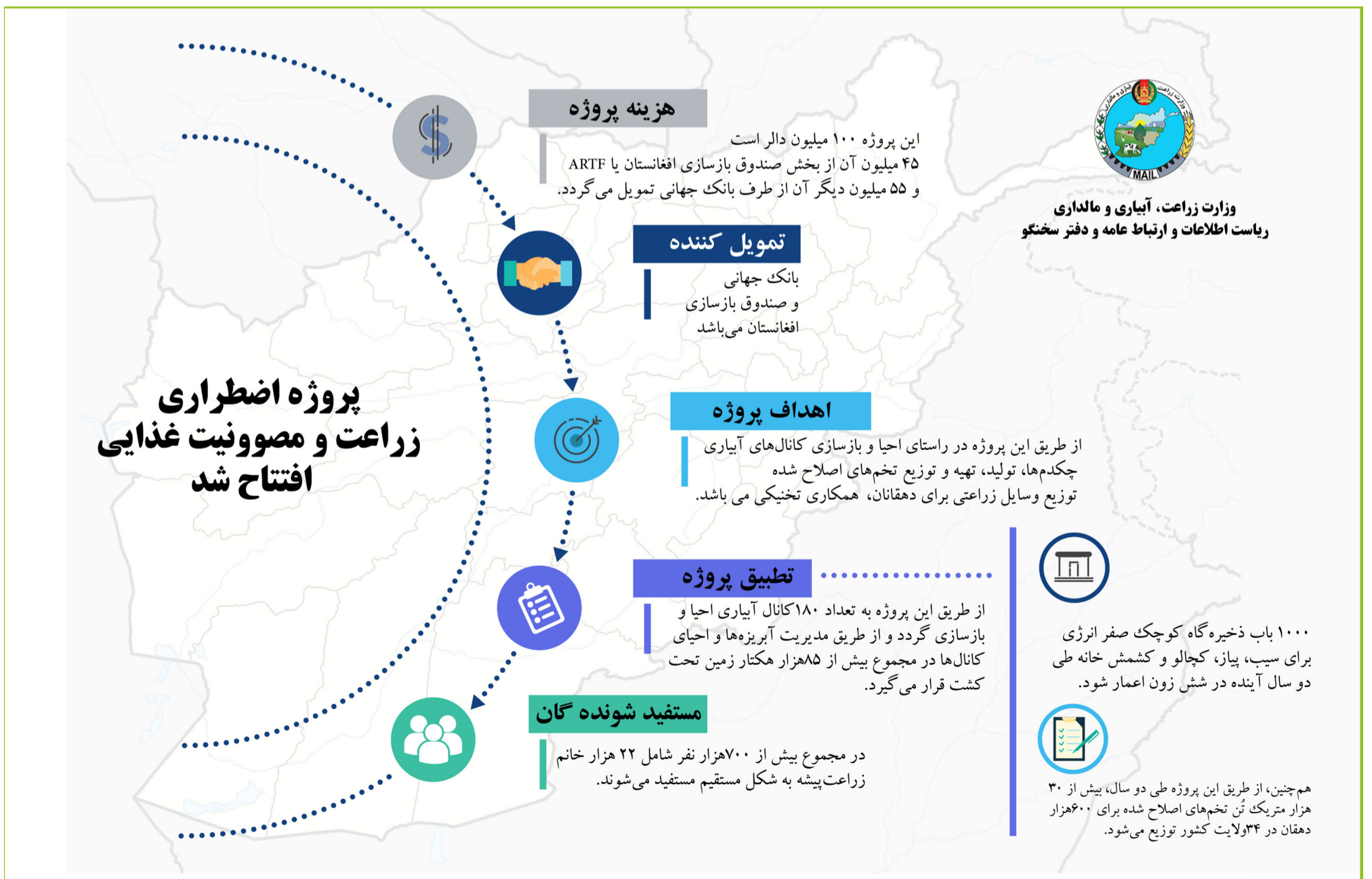
د کرنې او د خوړو خونديتوب بېړنۍ پروژه پرانيستل شوه

افغانستان کې د اوبولگولو د ۲۸ زره شبکو له ډلې اووه زره شبکې یې غیرفعالي دي، ددې پروژې له لارې به د یادو شبکو یوه برخه فعال او بیاورغول شي او ددې پروژې تر چتر لاندې سیمو کې به د اوبو د گټې اخیستې اغېزمنتوب ډېر او د اوبو د ضایعاتو کچه ټیټ شي. دغه راز ددې پروژې له لارې تر راتلونکو دوو کلونو پورې د هېواد په ۳۴ ولایتونو کې په ۶۰۰ زره بزگرانو ۳۰ زره متریک ټنه اصلاح شوي تخمونه وپاشل کېږي. د دوو کلونو په لړ کې د ۳۰ زره ټنه اصلاح شویو تخمونو په وېش سره د تر چتر لاندې سیمو د غنمو حاصلات ۱۵ سلنه زیاتېږي. په ورته وخت کې ددې پروژې له لارې په ټولیزه توګه څه باندې ۷۰۰ زره کسان، چې ۲۲ زره یې کروندګرې مېرمنې دي په مستقیمه توګه برخمن کېږي. ددې ترڅنګ ټاکل شوې ده، چې په راتلونکو دوو کلونو کې د هېواد په شپږو زونونو کې د منو، پیازو او کچالو څه باندې زر زېرمونونه او ممیزخونې جوړ شي. د کرنې او د خوړو خونديتوب بېړنۍ پروژه د اقتصادي اغېزمنتوب ترڅنګ ټاکل شوې ده، چې تر راتلونکو دوو کلونو پورې پنځه میلیونه کاري ورځې هم ایجاد شي.

مهال نږدې ۲.۵ تر ۲.۶ میلیون هکتاره اوبیزې ځمکې لرو. د کرنې وزارت سرپرست او نوماند وزیر زیاته کړه، چې د کرنې او د خوړو خونديتوب بېړنۍ پروژه، افغانستان سره مرسته کوي، چې د کرنیزو محصولاتو له پلوه ځان بسپارې ته ورسېږي. هغه وویل، چې اوس مهال افغانستان دکال نږدې یو نیم میلیون متریک ټنه غنم او اوږه له بهره واردوي، خو ددغو وارداتو د مخنیوي په پار باید اوبیزې کرنیزې ځمکې زیات شي. په همدې حال کې، د کرنې وزارت د اوبولگولو او طبیعي سرچینو مرستیال حشمت الله غفوري غوندې ته د وینا پر محال وویل، چې سرکال د هېواد کرنیز محصولات نږدې ۱۵ سلنه زیات شوي دي. ښاغلی غفوري وویل، چې د کرنې او د خوړو خونديتوب بېړنۍ پروژه د هېواد کرنیزو محصولاتو د زیاتوالي په برخه کې مرسته کوي. د کرنې وزارت د اوبولگولو او طبیعي سرچینو مرستیال دغه راز وویل، چې د نوي پروژې په پلي کېدو سره ډېر کاري فرصتونه رامنځته کېږي. هغه وویل: «ددې پروژې په پلي کولو سره مور کولای شو، چې د هېواد د ۳۴ ولایتونو په ډېر شمېر ولسوالیو کې خلکو ته د کار زمینه برابره کړو. په ورته وخت کې، په

د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت له خوا د کرنې او خوړو خونديتوب بېړنۍ پروژه د ۱۰۰ میلیونه ډالرو په ارزښت د هېواد په ۳۴ ولایتونو کې پرانیستل شوه. دغه پروژه، نن د کرنې وزارت سرپرست او نوماند وزیر ډاکټر انوارالحق احدي له خوا پرانیستل شوه. دغه دوه کلنه پروژه د نړیوال بانک او د افغانستان د بیارغونې صندوق له خوا تمویلېږي او د ۲۰۲۲م کال په اګست کې پای ته رسېږي. ددې پروژې ټولیزه بودیجه ۱۰۰ میلیونه ډالر ده، چې له دې ډلې ۴۵ میلیونه یې د افغانستان د بیارغونې صندوق «ARTF» او ۵۵ میلیونه یې د نړیوال بانک له خوا تمویلېږي. په هغه غونډه کې، چې په همدې موخه جوړه شوې وه د کرنې وزارت سرپرست او نوماند وزیر ډاکټر انوارالحق احدي وویل، چې کرنې وزارت به ددې پروژې له لارې د اوبولگولو د کانالونو او چکمونو پر بیارغونې او احیا، بزگرانو لپاره د اصلاح شویو تخمونو چمتو کول، تولید او وېش، په بزگرانو د کرنیزو توکو وېش، د اوږو د ژړندو د ټولنو وړتیاوې لوړول او تخنیکي همکارۍ، ممیزخونې جوړول او د پیازو او کچالو زېرمونونو پر جوړولو تمرکز وکړي. د هغه په خبره ټاکل شوې، چې د کرنې وزارت اړوند د کرنې او خوړو خونديتوب بېړنۍ پروژې په پلي کېدو سره تر راتلونکو دوو کلونو د اوبولگولو ۱۸۰ کانالونه احیا او بیا ورغول شي او د کانالونو د بیارغونې د مدیریت له لارې په ټولیزه توګه څه باندې ۸۵ زره هکتاره ځمکې د کرکېلي تر پوښښ لاندې راشي. ډاکټر انوارالحق احدي زیاته کړه: «د غويي د اوومې له کودتا څخه مخکې، د داوودخان په دوره کې مور څه باندې ۳.۲ میلیون هکتاره اوبیزې ځمکې درلودې او نږدې یو نیم میلیون للمي ځمکو کې کرکېله کېدل، خو د کرکېلي وړ للمي ځمکې څه باندې اووه میلیونه هکتاره ځمکه وه. خو له بده مرغه د دوامدارو جګړو په پایله کې زموږ کرنیزې ځمکې ډېر کم شو. سربېره پر دې، چې په تېرو کلونو کې حکومت او ډونران کرنې سکتور ته ډېره پاملرنه کړې، بیا هم زموږ کرنیزې ځمکې د داوود خان د دورې کچې ته نه ده رسېدلې او اوس

د کرنې وزارت په ادارې غونډه کې: د ۱۴۰۰ مالي کال پر بودیجې خبرې اترې وشوې

د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ وزارت په ادارې غونډه کې د ۱۴۰۰ مالي کال د بودیجې پر څرنگوالي خبرې اترې وشوې. د کرنې وزارت مالي او اداري مرستیال عبدالهادي رفیعی ددې بودیجې په هکله اړین مالومات وړاندې کړ او وویل، چې بنسټیز وړاندیزونه شتون لري.

تر هغه وروسته، د کرنې وزارت د اوبولگولو او طبیعي سرچینو مرستیال حشمت‌الله غفوري او یوشمېر ریيسانو د ۱۴۰۰ مالي کال د بودیجې او برنامو په هکله مالومات وړاندې کړل.

په دې غونډه کې د کرنې وزارت سرپرست او نوماند وزیر ډاکټر انوارالحق احدی د ۱۴۰۰ په بودیجه کې پر نوښتونو ټینګار وکړ او وویل، چې د راتلونکي کال په بودیجه کې باید نوښتونه رامنځته شي او دغه راز دا نوښتونه د کرنې او مالدارۍ په برخه کې اغېزمنتوب او معقولیت ته په پام سره باید تر سره شي.

په همدې حال کې، د کرنې وزارت د اوبولگولو او طبیعي سرچینو مرستیال حشمت‌الله غفوري غونډې ته په ویناکي وویل غوره ده، چې د ۱۴۰۰ مالي کال په بودیجه کې د عالي اقتصادي شورا تایید

شوې طرحې شامل شي.

په پای کې د کرنې وزارت سرپرست وویل، چې باید د بودیجې کمېټه جوړه شي او په دې برخه کې مفکورې پراختیا ومومي، ترڅو د بودیجې د لگولو اغېزمنتوب ډېر شي.

۶۵ سویابین کار در بغلان مهارت‌های جدید را آموزش دیدند

آموزش‌دهی به سویابین کاران، در قالب «روز مزرعه»، در ولایت بغلان، توسط کارمندان ریاست زراعت بغلان و با حضور ریيسان شوراهای انكشافی محل و ۶۵ نفر از دهقانان پیش‌قدم در روستای کهنه‌مسجد ناحیه پنجم پلخمري برگزار شد.

هدف از تجلیل این روز، معرفی تکنولوژی‌های نو زراعتی به دهقانان و در میان‌گذاری تجارب دهقانان با یکدیگر است. در این برنامه‌ی آموزشی، راجع به کاشت، برداشت، اهمیت اقتصادی و غذایی سویابین معلومات داد.

کشت سویابین از سوی وزارت زراعت و نهادهای همکار و هم‌سو، به منظور ایجاد تنوع غذایی ترویج می‌شود.

د هلمند د شاتو مچيو تولید ۷ سلنه زیاته شوې

هلمند چې د هېواد د نورو ولایتونو په څېر یو کرنیز ولایت دی دا مهال دغلته د کرنې او مالدارۍ په برخه کې هڅې او هلې ځلې کړندي شوي دي، چې د نورو برخو ترڅنګ په دې ولایت کې د شاتو مچيو روزنې کار وبار هم غوړېدلی دی. په هلمند کې له مچيو څخه د شاتو ایستلو وخت را رسیدلی او دلته د شته سلګونو فارمونو د مچيو حاصل د نورو کلونو په پرتله زیات ښودل شوي دي.

د هلمند د کرنې، اوبولگولو او مالدارۍ ریيس زلمی الکو وایي، چې ددې ولایت د شاتو مچيو په تولید کې د تېر کال په پرتله اووه سلنه زیاتوالی راغلی دی. د ښاغلي الکو په خبره د هلمند د کرنې ریاست په همکارۍ ددې ولایت بزګرو او ښوالو ته د شاتو مچيو روزنې ډېر شمېر فارمونه جوړ شوي دي، چې د زرګونه کیلو شاتو د تولید ترڅنګ یې مچي اوس دوه برابره تکثیر او زیات شوي دي.

د هلمند د کرنې ریيس وایي، چې په دې ولایت کې به سېر کال ۲۴.۵ ټنه شات تولید شي، چې د تېر کال په پرتله اووه سلنه زیاتوالی ښيي. دا په داسې حال کې ده، چې تېر کال په هلمند ولایت کې ۱۷.۵ متریک ټنه شات تولید شوي وه.

په دې وروستيو کلونو کې په هلمند کې د شاتو مچيو د ساتلو دود وده کړې او هغه شمېر کسان، چې په دې ولایت کې د مچيو فارمونه لري، وایي چې د شاتو مچيو په ساتلو سره یې تر ډېره بریده اقتصادي ستونزې هوارې شوې دي او له همدې لارې د خپل ژوند لومړنۍ اړتیاوې پوره کوي.

په دې ولایت کې د شاتو مچيو لرونکي وایي، چې د شاتو مچي په کم وخت کې تولید پیلوي او دغه راز د شاتو د مچيو ساتل د اقتصاد له پلوه د ارزښت وړ ګڼل کېږي، ځکه د شاتو مچيو په روزلو سره د زیات شمېر کسانو په ژوند کې مثبت بدلون راغلی دی.

د هلمند په سیمه ییزو بازارونو کې په منځنۍ کچه د یوه کیلو ګرام شاتو یوه ۷۰۰ افغانۍ ده. ددې ولایت شات د کابل په ګډون یوشمېر نورو ولایتونو کې هم پلورل کېږي.

په هلمند کې په داسې حال کې د شاتو په تولید کې زیاتوالی راغلی ده، چې د کرنې وزارت له خوا ددې ولایت د شاتو مچيو د روزنې له فارم لرونکو سره مرستې او همکارۍ کېږي. د دغو مرستو څخه د کرنې وزارت موخه د شاتو د تولید د کچې د زیاتولو ترڅنګ د کورنیو اقتصادي وده او د دوی په اقتصادي وده کې دوامداره مرسته ده.

د شاتو مچي ساتل په افغانستان کې مخینه لري او په دې وروستيو کې یې پرمختګ کړی. افغانستان کې د شاتو له مچيو په دوو فصلونو کې ګټه اخیستل کېږي. د افغانستان سوچه شات په کور دننه او له هېواده بهر په میلیونونه پېرېدونکي لري.

افغانستان د شاتو مچيو روزلو او شاتو تولید لپاره مناسبه هوا او چاپیریال لري او دا ددې لامل شوې، چې په دې هېواد کې د شاتو مچيو روزلو صنعت ورځ تر بلې وده وکړي.

افغانستان کې د بدخشان، تخار، بلخ، هلمند، پنجشیر، ننگرهار، پروان، کاپیسا، غزني او هرات ولایتونو شات تر نورو نوموتي شات دي. د شاتو مچيو روزلو لپاره تر ډېره غرنۍ سیمې او هغه سیمې چې پاکه هوا، طبیعي بوټي او گلان ولري غوره بلل کېږي، چې په یادو سیمو کې د روزل شويو مچيو شات تر نورو ښه کیفیت لرونکي او غوره شات دي.

د کرنې وزارت سرپرست د کوچیانو چارو سمون له ریيس سره په کتنه کې: کوچیانو لپاره د ښو چوپړونو د وړاندې کولو زمينې وارزول شوې

د کرنې وزارت سرپرست او نوماند وزیر ډاکټر انوارالحق احدی دخپل کار په دفتر کې د کوچیانو چارو د سمون له ریيس استاد حبيب‌الرحمن سره وکتل.

په دې لیدنه کې د کوچیانو چارو د سمون ریيس د کرنې وزارت له سرپرست څخه وغوښت، چې د څړځایونو اړوندو قوانینو او پروژو په پلي کولو کې دې کوچیان هم دخپل شي.

استاد حبيب‌الرحمن دغه راز دمالدارۍ په برخه کې کوچیانو لپاره د ښو چوپړونو د وړاندې کولو غوښتنه هم وکړه.

ددې خبرو اترو په لړ کې د کرنې وزارت سرپرست ژمنه وکړه، چې هلې ځلې کوي ترڅو د پروژو له لارې د کوچیانو اړتیاوې پوره او د دوی لپاره غوره چوپړونه وړاندې کړي.

باید وویل شي، چې د کرنې وزارت د خلکو په کډون د کرنې او مالدارۍ برنامه «CLAP» له لارې د مالدارۍ په برخه کې په ځانګړ توګه د کوچیانو دمالدارۍ د وضعیت د ښه کولو په پار فعالیت کوي.

۱۶ ذخیره‌خانه‌ی صفر انرژی برای پياز و کچالو در بامیان به بهره‌برداری سپرده شد

به همین دلیل، کچالوی‌مان را فروختیم و هم چنان تصمیم گرفته‌ام تا کچالوی دهقانان هم‌جوړم را نیز خریداری کنم و در ذخیره‌خانه‌ی خود ذخیره نمایم.»

باید گفت که این ذخیره‌خانه‌ها در حدود ۷.۶ میلیون افغانۍ هزینه برداشته که از سوی بانک انكشاف آسیایی تمویل می‌گردد و نیز حدود ۹۶ تن به صورت غیر مستقیم از این ذخیره‌خانه‌ها بهره می‌برند.

وزارت زراعت، آبیاری و مالدارۍ توسط پروژه سکټوری انكشاف زنجیره‌ی ارزش باغداری «HVCDSP» ۱۶ ذخیره‌خانه‌ی صفر انرژی برای پياز و کچالو را در ولایت بامیان به بهره‌برداری سپرد.

این ذخیره‌خانه‌ها که در مرکز بامیان و ولسوالۍ کهمرد این ولایت واقع است، با معیارهای اساسی اعمار شده است.

ذخیره‌خانه‌های ذکر شده با ظرفیت ذخیره کردن ۱۲ تن کچالو/پياز به دهقانان مربوطه ساخته شده است. بامیان یکی از ولایت‌های حاصل‌خیز در قسمت تولید کچالو در کشور است، بنا نیاز است تا ذخیره‌خانه‌های فراوانی به منظور ذخیره کردن کچالو و پياز در این ولایت ساخته شود که در این راستا پروژه سکټوری انكشاف زنجیره‌ی ارزش باغداری از طریق طرح مدیریت محصولات زراعتی ۱۳۹ ذخیره‌خانه‌ی صفر انرژی برای کچالو و پياز را برای این ولایت در نظر گرفته است که از این جمله،

۱۶ ذخیره‌خانه تکمیل و به بهره‌برداری سپرده شده است.

نیک بخت کاظمی یک تن از مستفیدشونده‌گان این ذخیره‌خانه‌ها می‌گوید: «ما هر سال به دلیل نداشتن

ذخیره‌خانه‌ی کچالو، محصولات کچالوی‌مان را در فصل برداشت آن با قیمت پایینی می‌فروختیم، اما امسال خوشبختانه

یک ذخیره‌خانه‌ی معیاری صفر انرژی برای‌مان ساخته شده که

دهقانان و باغداران در رویارویی با تغییرات اقلیمی چی کنند؟

سید فیض‌الله صابر،
فارغ‌زراعت

اگر نگاهی دقیق بیندازیم، جهان، رفته‌رفته گرم می‌شود. یخ‌ها آب می‌شوند و تشنه‌گی کوهی خاک‌ی فراگیر می‌شود. در این میان، افغانستان از میان کشورهای است که بیش‌تر از تغییرات اقلیمی ضرر می‌کند، زیرا به بحر اتصال ندارد و تقریباً اقلیمی خشکی که در آن حاکم است، با تغییرات اقلیمی به مسیر خشک‌تر شدن می‌رود. بیش‌تر شدن جمعیت و استفاده‌ی زیاد از آب‌های زیرزمینی، گرمای زیاد و آب‌شدن پیش از وقت برف‌ها و یخ‌ها در کوه‌هایی چون هندوکش باعث خشکی جویبارها و دریاها در آخرهای فصل می‌شود. این همه راه‌حلش چیست؟

واقعیت امر این است که ما در زراعت، باید ظرفیت‌هایی را تقویت کنیم که بتوانیم با آب کم، درآمد خوب داشته باشیم. دیگر آن زمان جویبار کامل را به سمت مزرعه‌رها می‌گردیم، باید گذشته باشد. چون تغییرات اقلیمی ما را مجبور می‌کند که خودمان را با آن سازگار بسازیم. حالا بنده در این نوشته، به خلاصه‌ای از چندین راه‌کار اصلی و موثر و نیز کاربردی برای کاهش مصرف آب زراعتی و باغداری می‌پردازم. به نظر، ما به کار بستن آن‌ها می‌توانیم به میزان قابل توجهی در مصرف آب صرفه‌جویی کنیم و با بحران کم‌آبی آماده‌ی مقابله‌ی خود در مقابله، کامیاب شویم.

۱- زمین‌شناسی و کشت‌فهمی

اساسی‌ترین و اصلی‌ترین گام در مدیریت مصرف آب زراعتی این است که ببینیم در کجا چه چیزی پرورش دهیم. در این راستا سبزی‌جات و میوه‌هایی که آب بیش‌تر کار دارند را باید در مناطق پر آب کشت کنیم و طبعاً محصولات زراعتی که آب کمتری نیاز دارند، برای کاشت در مناطقی که پر آب نیستند، مناسب‌اند. من در بخش چهارم این نوشته با نباتاتی که در برابر کم‌آبی مقاوم‌اند، اشاره می‌کنم.

موضوع نهایت ارزش‌دار و بسیار مهم دیگر اولویت‌دهی به نباتات خزانی به منظور استفاده از بارنده‌گی‌های فصل خزان، زمستان و بهار سالانه است که می‌تواند نیاز به آب را کاهش بدهد و با استفاده از باران‌های نیمه‌ی دوم سال، بهره‌وری آب را افزایش بدهد و باعث دریافت حاصل بی‌مصرف آب شود.

به طور نمونه سیر، نباتی است که می‌توانیم آن را به صورت خزانی نیز کشت کنیم و از بارنده‌گی‌های خزان و زمستان برای پرورش آن استفاده کنیم.

۲- کشت گل‌خانه‌ای

کشت گل‌خانه‌ای دو مزیت اساسی دارد، اول؛ موجب افزایش تولید محصول می‌شود و دوم؛ مصرف آب را به شدت کاهش می‌دهد. به عنوان مثال اگر هفت هزار هکتار سطح زیر کشت سبزی به هزار هکتار کشت زیر پوشش گلخانه‌ای بدل شود، به جای نیاز به ۹۷ میلیون متر مکعب آب، به ۱۹ میلیون متر مکعب در کشت گل‌خانه‌ای نیاز خواهد بود که این، به معنای صرفه‌جویی ۸۰ درصدی در مصرف آب است، در حالی که ضمناً در همین مثال در حالت کشت گل‌خانه‌ای، تولید محصول در حدود ۲۵ درصد افزایش می‌یابد.

به طور کلی زراعت گل‌خانه‌ای نقش بلندی در کاهش هزینه‌ها و بهبود کسب‌وکار دارد. شرط اساسی در این بخش این است که کشت باید به صورت فکر شده و مبتنی بر مطالعه اجرا شود.

۳- استفاده از تکنولوژی‌های نوین آبیاری

حتماً شما هم شنیده‌اید که استفاده از وسایل و روش‌های نوین آبیاری تحت فشار (آب‌پاشی) و در راس آن آبیاری قطره‌ای، نقش تعیین‌کننده‌ای در کاهش مصرف آب دارند. آبیاری تحت فشار (آب‌پاشی) بسته به موردی می‌تواند از ۴۰ تا ۷۰ درصد مصرف آب را کاهش دهد.

۴- کشت للمی و استفاده از نباتات مقاوم در برابر کم‌آبی

سازمان خوراکی و زراعت ملل متحد «FAO» یا همان سازمان خواربار و زراعتی ملل متحد طرح‌های گسترده‌ای برای توسعه‌ی کشت للمی در جهان دارد و یکی از مهم‌ترین راه‌های مبارزه با خشک‌سالی و کمبود مواد غذایی در جهان را کشت للمی می‌داند. این سازمان معتقد است در صورت آموزش صحیح دهقانان، بسیاری از نباتات را می‌توان به صورت للمی کشت کرد.

در افغانستان نیز می‌شود که با در نظر داشت بحران آب، دهقانان به کشت للمی روی بیاورند. انجیر، انگور، بادام و زیتون درختانی هستند که بیش‌تر از دیگر میوه‌ها به صورت للمی کاشته می‌شوند و کشت للمی آن‌ها در جهان رو به گسترش است. در مناطق گرمسیر باغ‌های للمی انجیر می‌تواند ترویج شود و در اقلیم‌های سردسیر، کشت للمی انگور می‌شود رایج گردد. انگور موسازی در شمال افغانستان از انگورهایی است که در زمین‌های للمی کشت می‌شود. هم‌چنان در ده‌سبز نیز شماری از باشنده‌گان، به کشت للمی انگور روی آورده‌اند. طوری که آب برف‌وباران در جویبار انگورها می‌ریزد و تا پایان سال انگور از آن تغذیه می‌کند.

مهم‌ترین ویژه‌گی انگور و انجیر و بادام این است که امکان بدل شدن به میوه‌ی خشک را دارند و اگر در فصل برداشت محصول قیمت فروش محصول تازه مناسب نبود، باغداران می‌توانند به خشک کردن آن‌ها و فروش شان در زمان مناسب اقدام کنند.

۵- استفاده از مالچ

مالچ (Mulch) یا خاک‌پوش به پوششی گفته می‌شود که برای محافظت از خاک روی سطح آن گسترده می‌شود. این پوشش می‌تواند از مواد عضوی و نباتی چون کاه، خاک برگ و ریزه‌های چوب باشد یا از مواد مصنوعی مانند پلاستیک ساخته شده باشد. از مهم‌ترین مزایای این پوشش، این است که خاک و ریشه‌ی نبات را از تبخیر آب و فرسایش محافظت می‌کند.

در شرایط برابر خاک‌پوش عضوی بر مالچ مصنوعی برتری دارد و با توجه به مزایای بسیار آن در اولویت قرار می‌گیرد، زیرا مالچ‌های مصنوعی معایب گوناگونی دارند. کاهش تهویه و هوادهی خاک و ریشه و در نتیجه پوسیده‌گی ریشه، رشد نماتد و قارچ‌های فوزاریومی، تجزیه ناپذیر بودن مواد مصنوعی پلاستیکی و تجمع آن در خاک مزرعه و کاهش بازدهی خاک در بلندمدت، از مشکلات خاک‌پوش مصنوعی است، پس بهتر است از خاک‌پوش عضوی استفاده کرد.

۶- جمع‌آوری و ذخیره‌ی آب باران برای مزارع و باغ‌ها یکی از راهکارهای بسیار مناسب و مقرون به صرفه‌ی مدیریت مصرف آب، جمع‌آوری آب باران و آب‌های روان سطحی و ذخیره‌ی آن‌ها است. به طور کلی روش‌های جمع‌آوری آب باران و آب‌های روان را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد. دسته‌ی اول مبتنی بر تغییر و اصلاح زمین زراعی است و روش دوم مبتنی بر پوشاندن سطح خاک است. انتخاب روش مناسب به شرایط آب و هوایی و اقلیمی منطقه، ویژه‌گی‌های خاک، امکانات در دسترس و شرایط اقتصادی، بسته‌گی دارد اما به طور کلی روش‌های پوشاندن سطح زمین با افزودن مواد شیمیایی بیش‌تر برای استفاده در مقیاس کوچک مناسب است، زیرا معمولاً استفاده از آن‌ها در سطح وسیع سبب افزایش هزینه‌ها و مقرون به صرفه نبودن جمع‌آوری آب باران می‌شود.

۷- برنامه‌ریزی آبیاری

درست است که استفاده از تجهیزات آبیاری نوین مثل آبیاری قطره‌ای نقش مهمی در کاهش مصرف آب دارند، اما کاهش مصرف آب فقط مربوط به تجهیزات آبیاری نیست بلکه برنامه‌ی آبیاری به این معنا که هر چند وقت و هر بار برای چه مدت مزرعه را آبیاری کنیم، نیز نقش حیاتی در مدیریت مصرف آب دارد. اصلی‌ترین بخش برنامه‌ریزی آبیاری پایدارسازی رطوبت خاک است که معمولاً توسط «تانسیومتر» یا کَشش‌سنج صورت می‌پذیرد.

از مهم‌ترین نتایج برنامه‌ریزی آبیاری، این است که دهقان را قادر می‌سازد که ضمن مدیریت آب در دسترس و کاهش مصرف آب، تنش آبی نبات را به حداقل رسانده و محصول‌دهی را حد اکثر کند.

برای دهقانان و باغداران افغانستان ضروری است تا راه‌کارهای صرفه‌جویی در مصرف آب را عملی کنند. این روش آنان را قادر می‌سازد تا در آینده بتوانند از خشک‌سالی، کم‌آبی، تغییرات اقلیمی و دیگر مضیقه‌ها، ضرر نینند و به تولید و درآمدشان ادامه بدهند.

زراعت و باغداری‌ای که تنها وابسته به منابع طبیعی باشد و مدیریتی برای آب در محل مزرعه صورت نگیرد، نمی‌تواند به صورت پایدار تولید داشته باشد.

افغانستان که منبع تولیدی جز زراعت ندارد، باید دهقانان و باغدارانش، روش‌های صرفه‌جویی در مصرف آب را بیاموزند و نیز یاد بگیرند که چگونه بتوانند در سال‌ها و فصل‌های کم‌آبی و خشک‌سالی به تولیدشان بدون آسیب‌پذیری ادامه بدهند.

در پنج سال اخیر ۳۴۸ سبزخانه در فاریاب ساخته شده است

مسوولان ریاست زراعت، آبیاری و مالداری ولایت فاریاب، می‌گویند که از طریق وزارت زراعت و مؤسسه‌های همکار، در طی پنج سال اخیر ۳۴۸ سبزخانه کوچک و تجارتي در این ولایت ساخته شده است.

عبدالکبير فرزام رییس زراعت، آبیاری و مالداری ولایت فاریاب، می‌گوید که ساخت این سبزخانه‌ها در تولید سبزیجات و بهبود وضعیت اقتصاد دهقانان این ولایت نقش مهم داشته است. او گفت که در نظر است تا در سال‌های آینده از طریق بودجه وزارت زراعت و با جلب نظر مؤسسه‌های همکار، سبزخانه‌های بیش‌تری در این ولایت بسازیم. آقای فرزام می‌افزاید این سبزخانه‌ها با تولید سبزیجات در چهار فصل، بخشی از نیازهای عمده بازار فاریاب به سبزیجات تازه را برآورده می‌سازد.

در همین حال، نوراحمد نور آمر امور زراعتی فاریاب، می‌گوید که در این سبزخانه‌ها انواعی از سبزیجات، توت زمینی و گیاه طبی آلیه‌ورا کشت می‌شود و دهقانان از آن نتیجه مثبت گرفته‌اند.

گل محمد یک تن از دهقانان قریه «سربلاغ» در مرکز ولایت فاریاب، می‌گوید از نزدیک به دو سال، به کمک وزارت زراعت صاحب سبزخانه شده و از آن سالانه حدود ۷۰ هزار افغانی محصول می‌گیرد.

محمدهاشم یک دهقان دیگر در قریه «کنه‌قلعه» ولسوالی پشتون کوت نیز که به کمک وزارت زراعت صاحب یک سبزخانه شده است، می‌گوید: «از همین سبزخانه یک روز در میان ۳۰ سیر معادل ۲۱۰ کیلو بادرنگ به فروش می‌رسانم که سالانه در حدود ۱۲۰ هزار افغانی از این

سبزخانه حاصل به دست می‌آورم.»

رییس زراعت فاریاب می‌گوید که از مجموع سبزخانه‌های ساخته شده در این ولایت، ۱۴۸ تایی آن تجارتي و ۲۰۰ تایی دیگر، سبزخانه‌های کوچک است. بیش‌تر این سبزخانه‌ها به منظور توان‌مندسازی زنان ساخته شده است.

رییس زراعت فراه:

علاقه‌مندی به ساخت باغ‌های خرما بیش‌تر شده است

شجاع نوری

خرما و فراه، دو واژه هم‌وزن و خوش‌نام، یکی جغرافیای حاصل‌خیز و دیگری میوه‌گران‌بها و پرازش.

در یک روز گرم تابستانی برای دیدن و تهیه مستند از نخل‌های خرماي ولایت فراه، به این ولایت می‌رویم، در نخستین هدف به نخلستانی می‌رسیم که پنج سال پیش از سوی وزارت زراعت به همکاری مؤسسه‌ی قطری الغرافه ساخته شده است. رسیدن به این منطقه، نگاه‌های هر انسان ناآشنا را به خود خیره می‌سازد. چطور در منطقه‌ای که اطراف آن دشت ریگی و خاکی است، باغ خرما ساخته شده و حاصل داده است؟ دشت سوزانی که برای ساکنان ولایات سردسیر، بودن در آن خیلی سنگینی می‌کند، هوا بسیار گرم و سوزان است و حرارت در روز ۲۴ سنبله، ۳۷ درجه سانتی‌گراد است.

وقتی به این نخلستان می‌رسیم، چشمان‌مان به درختان خرما خیره می‌شود. این نخستین بار است که درختان خوش‌نما و حاصل آن را در شاخچه‌های نخل از نزدیک می‌بینیم. دانه‌های زردرنگ و سبزرنگ خرما، و برگ‌های خوش‌قواره‌ی خرما، به زیبایی این باغ افزوده و ما را مشتاق می‌سازد، تا به هر درختی از این باغ چنگ بزنیم و خرما نوش جان کنیم.

پس از چند دقیقه عکس و فلم گرفتن، با عبدالمنان متین رییس زراعت، آبیاری و مالداری فراه سخن می‌گوییم و درباره‌ی بستر کاروبار خرما در این ولایت و این باغ می‌پرسیم. آقای متین می‌گوید، فراه اقلیم مساعد و خاک مناسب به ساخت خرما دارد. چون از گذشته‌های قدیم، در این ولایت درختان خرما به صورت پراکنده موجود بود. حالا باغ خرما به صورت منظم ساخته شده و آنان کوشش دارند، تا به صورت تجارتي نیز نخل‌های خرما را بیش‌تر ترویج کنند.

به گفته آقای متین: «آب و هوای خیلی برای پرورش نخل‌های خرما خیلی مساعد است، پنج سال پیش این فارم را به همکاری مؤسسه‌ی قطری الغرافه ساختیم، تعداد نخل‌های آن به حدود یک هزار می‌رسد، هم‌چنان در این فارم محصلان، کارمندان زراعت و باغداران آموزش داده می‌شوند، این درخت‌ها از نژاد (نوع/ورایتی) اخلاص است، حاصل آن هم خوب است، نخستین سال ثمر آن امسال است، در نظر داریم ۲۷ جریب زمین دیگر را نیز باغ تجارتي خرما بسازیم.»

رییس زراعت فراه در ادامه می‌گوید: «پلان داریم کلکسیون پیش‌رفته‌ی خرما را بسازیم، در نظر داریم تا وراثتی‌های خرما را در آن پرورش بدهیم تا ببینیم که کدام نوع خرما نتیجه بهتر می‌دهد، ان‌شاءالله که فراه در چند سال آینده، یکی از بزرگ‌ترین تولیدکننده‌گان خرما خواهد بود.»

او از علاقه‌مندی مردم نیز می‌گوید: «مردم با دیدن این باغ و آموزش در آن، علاقه‌مند ساخت باغ‌های خرما شده‌اند، از احداث باغ‌های‌شان می‌گویند و در این مورد از ما می‌پرسند.»

این باغ در ناحیه هشتم شهر فراه و در منطقه‌ی کافرقلعه ساخته شده است و مساحت آن به ۱۰۰ جریب می‌رسد. از سوی دیگر این باغ برای چندین تن زمینی کار را مساعد ساخته است. در صورت انکشاف و حاصل‌دهی بیش‌تر باغ‌های خرما، برای ده‌ها تن زمینی کار مساعد می‌گردد.

عبدالمنان از کارگران این باغ است و در این مورد به هفته‌نامه دهقان می‌گوید: «حدود سه سال است که در این باغ کار می‌کنم، فعلاً مصروف خرماچینی می‌باشیم، وظیفه من درو کردن علف، خیشاوه و آب دادن می‌باشد، با من هشت نفر دیگر در این باغ کار می‌کنند.»

وزارت زراعت چند سال می‌شود که در بخش ترویج نخل‌های خرما کار می‌کند. در ولایت‌های فراه، قندهار، ننگرهار و هلمند فارم‌های تحقیقاتی خرما ساخته شده و دو، سه سال است که حاصل می‌دهد.

برای ترویج بیش‌تر این میوه پرازش، پلان‌هایی نیز روی دست که است که ساحات باغ‌های خرما گسترش داده شود.

کشت شالی؛ جز جدایی ناپذیر فعالیت زراعتی در تخار

را شالی کشت کردم و هم‌چنان دو قطعه نمایشی شالی دارم. سال‌های گذشته ما حاصلات خوبی از شالی گرفتیم و به سیستم قطار کشت کرده بودیم که این روش خیلی موثر بود. قبلاً به شکل سنتی کشت می‌کردم و سال‌های پیش ما از قطعه زمینی که ۱۰۰ سیر برنج برداشت می‌کردیم؛ اما سال گذشته به روش قطار همان زمین را کشت کردیم بیش‌تر از ۱۷۰ سیر برنج به دست آمد.»

برنج تخار، در این ولایت بازار مناسب ندارد و یک سیر (هفت کیلوی) آن حدود ۳۰۰ افغانی خرید و فروش می‌شود.

حاجی نورمحمد یک تن دیگر از شالی‌کاران تخار، چهار جریب زمین را شالی کشت کرده و انتظار دارد از آن حدود ۳۰۰ سیر (دو هزار و ۱۰۰ کیلو) حاصل بگیرد. اما او می‌افزاید: «امسال برنج بازار خوبی ندارد، به خاطر این که برنج از بیرون وارد می‌شود و قیمت برنج ما را پایین آورده است. سال‌های گذشته هر سیر برنج را تا چهارصد یا بیش‌تر می‌فروختیم، ولی حالا به ۳۰۰ هم فروخته نمی‌شود.» مردم در این ولایت اکثراً شالی کشت می‌کنند، بعد از برداشت کشت اول که معمولاً گندم می‌کارند، کشت دوم شان شالی است. قبلاً بیش‌تر شالی‌کاران از روش کشت سنتی کار می‌گرفتند، اما حالا به استفاده از روش‌های جدیدی که توسط ریاست زراعت معرفی شده، رو آورده‌اند.

در این اواخر ریاست زراعت تخار، با احداث قطعات نمایشی شالی، شالی‌کاران را با روش‌های جدید کشت و پرورش شالی آشنا ساخته است. امسال ساحه تحت کشت شالی در تخار، به منظور رعایت تناوب زراعتی کم‌تر شده است.

تخار با داشتن منابع آبی کافی و زمین‌های هموار، یکی از ولایت‌های مهم زراعتی است.

شالی، یکی از مهم‌ترین زراعت تخار است و کشت آن جزئی جدایی‌ناپذیر کار دهقانانی در این ولایت شده است.

شالی معمولاً پس از برداشت حاصلات گندم کشت می‌شود. سال گذشته بیش از ۳۷ هزار و ۵۰۰ هکتار زمین در تخار شالی کشت شده بود.

سراج‌الدین مهربان رییس اداره زراعت، آبیاری و مالداری ولایت تخار، می‌گوید که سال گذشته میزان محصولات شالی به ۱۲۰ هزار متریک تن رسیده بود. به گفته‌ی او، به طور متوسط، هر هکتار کشت شالی، ۳.۲ متریک تن برنج حاصل می‌دهد.

آقای مهربان می‌افزاید که ریاست زراعت به منظور افزایش حاصلات شالی، به دهقانان روش کشت قطاری را آموزش داده است. او گفت: «امسال به منظور همکاری با دهقان و رشد حاصلات شالی، به

تعداد ۱۸۰ مزرعه‌ی نمایشی را ساختیم و هم‌چنان سال‌های گذشته کرم‌های سوراخ‌کننده شالی یا ساقه‌خوار شالی و هم‌چنان مرض بلاست برنج که اکثر مزرعه شالی را آسیب رسانده بود، به همکاری مدیریت حفاظت نباتات ریاست زراعت برای دهقانان معلومات و برای جلوگیری از این آفات آموزش داده و امسال موثر واقع شده است.» رییس اداره زراعت تخار گفت که استفاده از روش جدید کشت شالی، تغییرات مهمی برای بهبود محصولات داشته و استفاده از این روش تا سه برابر، باعث افزایش محصولات می‌شود.

عبدالله یک دهقان پیش‌قدم در تخار نیز، استفاده از روش قطاری را در کشت شالی موثر توصیف کرده می‌گوید: «هفت جریب زمین

حاصلات انار در قندهار و کاپیسا افزایش اما در تاشقرغان کاهش یافته است

محمد تمیم صدیقی

به اساس آمار که ریاست احصایه وزارت زراعت، آبیاری و مالرداری در سال ۱۳۹۸ ارایه کرده، ساحه کشت باغ‌های انار در سراسر افغانستان به ۱۸ هزار و ۱۸۰ هکتار زمین می‌رسد. در همین سال تولید آن به ۱۹۴ هزار و ۳۸۶ متریک تن رسیده بود. بیش‌ترین انار را ولایت‌های قندهار، هلمند، میدان وردک، غزنی، فراه، کاپیسا، بلخ و پکتیا تولید می‌کنند. چند ولایتی که بیش‌ترین و ناب‌ترین انار در سراسر افغانستان تولید می‌کنند به شما معرفی می‌شوند:

قندهار:

ولایت قندهار، عمده‌ترین تولیدکننده انار در کشور به حساب می‌آید. ریاست زراعت، آبیاری و مالرداری این ولایت، می‌گوید که امسال میزان تولید انار در قندهار ۱۰ درصد افزایش یافته است.

سید حفیظ‌الله سیدی، رییس زراعت، آبیاری و مالرداری ولایت قندهار، گفت: «امسال خوشبختانه در حدود ۱۸۰ هزار متریک‌تن از ۱۰ هزار هکتار باغ انار در ولایت قندهار حاصل برداشت کردیم و نسبت به سال گذشته، این محصول افزایش داشته است.»

آقای سیدی می‌گوید که انار قندهار نسبت به سایر ولایت‌ها دارای کیفیت عالی است و مزه و ذائقه‌ی به‌خصوص خودش را دارد. مشهورترین نوع انار قندهار «پوست نازک و پوست دبل» می‌باشد. این نوع انارها در هر هکتار زمین در حدود هژده متریک‌تن حاصل می‌دهد.

بیش‌ترین انار در ولسوالی‌های ارغنداب، ارغستان، دند، شاه‌ولیکوت، ژری، پنجوایی، خاک‌ریز، دامان و سپین‌بولدک ولایت قندهار تولید می‌شود.

کاتب، یک تن از دهقانان ولسوالی ارغنداب ولایت قندهار است. او می‌گوید: «انار با آب سر کار دارد و در صورتی که آب باشد، انار خوب رشد می‌کند. مشکل عمده‌ی ما کمبود آب است از وزارت زراعت می‌خواهیم که برای ما کمک کند.» کاکو، یک تن باغداران ولسوالی ارغستان ولایت قندهار، می‌گوید که امسال میزان حاصلات انار بیش‌تر شده است. او می‌افزاید: «حاصلات انار ما امسال بسیار خوب است، زیاد بار گرفته است. قندهار انار بی‌نظر و خوش‌مزه دارد، اما در سطح افغانستان در وقت رفع حاصل قیمت‌ها پایین می‌باشد اما با گذشت زمان، در ماه جدی و دلو قیمت می‌شود.»

کاپیسا:

هم‌چنین ریاست زراعت، آبیاری و مالرداری ولایت کاپیسا نیز از افزایش حاصلات انار نسبت به سال گذشته در این ولایت خبر داده است.

همایون حبیب رییس زراعت، آبیاری و مالرداری کاپیسا، می‌گوید: «در سال گذشته در این ولایت ۲۲ هزار و ۲۵۰ تن انار تولید شده بود؛ اما امسال در حدود ۳۲ هزار و ۷۰۰ متریک‌تن انار برداشت خواهد شد.»

آقای حبیب گفت که امسال در ولایت کاپیسا ۳۵.۵ جریب باغ‌های انار احداث شده است.

خوش‌مزه‌ترین انار کاپیسا را ولسوالی تگاب دارد. این ولسوالی برای رشد انار بی‌دانه آب‌وهوای مناسب دارد. بی‌دانه، شینکی، می‌خوش، شیرینک و ترش از مشهورترین انار کاپیسا است.

همایون حبیب رییس زراعت، ولایت کاپیسا گفت که اکثریت انار افغانستان به کشورهای امارات، هند و پاکستان صادر می‌شود و سالانه تنها ولایت کاپیسا در حدود یک میلیارد و ۶۰۰ میلیون افغانی از این درک به دست می‌آورد.

شیرین دل، یک تن از باغداران ولسوالی تگاب، ولایت کاپیسا است. او می‌گوید: «خوشبختانه امسال حاصلات انار ما خوب است. ولسوالی تگاب انار بی‌دانه دارد و بازار بسیار خوب نیز دارد. در وقت رفع حاصل نرخ‌ها پایین می‌باشد اما با نگرداشتن در سردخانه‌ها می‌توانیم به قیمت بلند بفروشیم.»

امرالله، یک باغدار دیگر در حصه دوم ولایت کاپیسا، می‌گوید: «ده جریب باغ دارم، انار خوب حاصل داده است. ما از کاروبار خود راضی هستیم. خواست ما از وزارت زراعت اعمار سردخانه‌ها بیش‌تر است.»

بلخ:

اما میزان تولید انار در ولایت بلخ، امسال با کاهش همراه است. محمدسالم ساعی، رییس زراعت، آبیاری و مالرداری ولایت بلخ، در باره کاهش حاصلات انار در این ولایت گفت: «امسال نسبت به سال گذشته حاصلات نسبتاً کم است. در اثر بارنده‌گی‌های شدید باران و ژاله به باغداران ما آسیب رسیده است.»

آقا ساعی می‌گوید که در ولایت بلخ در حدود چهار هزار و ۲۲۵ هکتار زمین باغ انار وجود دارد. از هر جریب باغ یک‌هزار و پنجاه کیلو انار به دست می‌آید.

بیش‌ترین انار بلخ در منطقه تاشقرغان ولسوالی خلم تولید می‌شود. انار تاشقرغان شهرت جهانی دارد و بیش‌تر آن در بازارهای داخلی به فروش می‌رسد. بخشی از این محصول به کشورهای هند، پاکستان و ازبکستان نیز صادر می‌شود.

انواع/نژادها(ورایتی‌ها)ی مشهور انار بلخ نازک‌پوست، سرخک، ضخیم‌پوست و می‌خوش یاد می‌گردد.

شماری از باغداران ولایت بلخ از نبود آب در این ولایت شکایت دارند. سید عظیم یک تن از باغداران منطقه تاشقرغان ولسوالی خلم ولایت بلخ است. او می‌گوید: «انار با آب رشد می‌کند اما متأسفانه در چند سال اخیر ما با کمبود آب در این ولسوالی روبه‌رو هستیم. خواست ما از وزارت زراعت این است که مشکل آب را حل بسازد.»

احسان یک دهقان دیگر در بلخ گفت: «پنج جریب باغ دارم حاصلات نسبتاً خوب است، اما مشکل اساسی ما نبود آب است. باغداران که از انار حاصل می‌گیرند تمام‌شان از پول شخصی چاه‌های عمیق حفر کرده‌اند. خواست ما از وزارت زراعت این است که به مشکلات ما رسیدگی کند.»

وزارت زراعت، آبیاری و مالرداری می‌گوید یک‌هزار و ۳۹۰ هکتار باغ جدید انار در سراسر کشور احداث شده است و افغانستان سالانه در حدود ۱۴ هزار و ۸۴۳ متریک‌تن انار تولید می‌کند.

افغانستان سالانه از درک حاصلات انار در حدود ۱۳.۵ میلیون دالر به دست می‌آورد.

درباره‌ی انار

انار افغانستان، خوش‌مزه‌ترین انار در سطح منطقه به شمار می‌رود. این محصول داخلی از لحاظ کیفیت و کمیت بازار خوب دارد و یکی از ویژه‌گی آن ارگانیک بودنش است.

انار که با نام علمی «Punica Granatum» یاد می‌شود، از میوه‌هایی است که منشأی درختی دارد و دانه آن به رنگ‌های سرخ، سفید و یا هم‌رنگی مابین این دو رنگ وجود دارد. پوست انار نیز اغلب سرخ‌رنگ و گاهی سیاه یا نزدیک به زرد است. انار در کشورهای زیادی کشت نمی‌شود و صورت محدود در کشورهای ایران، افغانستان، پاکستان، عراق و ترکیه کشت می‌شود که این موضوع مرغوبیت آن را نشان می‌دهد.

انار در رنگ‌های مختلف از سفید تا سیاه وجود دارد. انار تقریباً در هر آب‌وهوایی و هرگونه خاکی می‌تواند رشد کند و میوه دهد، ولی آب زیاد در زمان رسیدن میوه، باعث ترک خوردن میوه آن می‌شود. انار، گرمای زیاد با باد خشک و سرمای تا ۱۰ درجه سانتی‌گراد را می‌تواند تحمل کند.

درجه حرارت:

انار میوه اختصاصی مناطق نیمه گرمسیر است و دامنه حرارت بین ۵-۴۰ درجه سانتی‌گراد را تحمل می‌کند. گرمای زیاد باعث سوخته‌گی و سرمای زیاد سبب ترکیده‌گی آن شده و لطافت پوست و مرغوبیت میوه را کم می‌کند. در مناطق مرطوب به ۲۰۰ تا ۸۰۰ ساعت حرارت کم‌تر از هفت درجه سانتی‌گراد برای برطرف شدن نیاز سرمایی احتیاج دارد. برای رسیدن به تابستان گرم و طولانی نیاز دارد و بارنده‌گی زیاد و سرمای زودرس پاییز باعث ترک خوردن محصول می‌شود.

میزان آب:

آب مورد نیاز برای هر هکتار باغ انار به روش سنتی تقریباً حدود ۳۰ هزار مترمکعب است که در آبیاری قطره‌ای به هفت هزار مترمربع کاهش می‌یابد. به خاک‌های دارای زه‌کشی مناسب مانند شنی لومی با pH حدود ۵.۷ تا ۸.۵ سازگار است.

شوری خاک نباید از ۱.۸ میلی‌موس بر سانتی‌متر بیش‌تر باشد در شوری حدود ۹.۳ گیاه رشد نمی‌کند.

حساسیت به سرمازده‌گی: دماهای ۱۲-۱۵ درجه را تحمل کرده و دماهای کم‌تر از منفی پانزده درجه باعث آسیب‌دیده‌گی و خسارت می‌شود. حساسیت انارهای شیرین نسبت به انارهای ترش بیش‌تر است. تغذیه درخت انار:

از نظر تغذیه با استفاده از آزمون خاک و برگ می‌توان میزان عناصر مورد نیاز را تعیین کرد. به طور کلی یک سوم کود از ته و تمام کود پتاسه و فسفر یک ماه قبل از تورم جوانه‌ها در اواخر زمستان استفاده می‌شود. یک سوم دیگر بعد از ریزش کامل گل‌برگ‌ها و از ته باقی‌مانده دو ماه بعد از نوبت دوم اضافه می‌شود. کودها را در نیمه خارجی سایه‌انداز به شکل چالکود یا کانال کود استفاده می‌کنند. در باغ‌های کشور به دلیل آهکی بودن خاک و بالا بودن pH خاک از برخی عناصر مانند گوگرد استفاده می‌شود و یا برای اصلاح خاک‌های سودیمی و بهبود نسبت سودیم به کلسیم و کلسیم به منیزیم، گاهی از گچ زراعتی استفاده می‌شود. عناصر ریز مغذی مانند سولفات آهن، منگنیز، روی و مس هر چهار سال یک‌بار استفاده می‌شود. شاخچه‌بری:

در درختان انار به دو شکل هرس سیاه و هرس سبز انجام می‌شود. هرس سیاه در فصل زمستان در ماه‌های دلو و حوت انجام شده و شاخه‌های اضافه و غیربارور، تنه‌جوش‌ها و پاچوش‌ها حذف می‌شود. بیش‌تر درختان انار به فرم سه تنه هرس می‌شوند. هرس سبز هم در فصل رشد به شکل حذف شاخه‌های مزاحم تابش نور انجام می‌شود. برداشت:

زمان رسیدن میوه موقعی است که نسبت قند به اسید (طعم میوه) ثابت بماند و پوشش پی (پوشش دور دانه‌ها) و نیز محل قرار گرفتن دانه سرخ شود.

درخت انار با توجه به نیاز حرارتی که برای رشد دارد، جزء گیاهان نیمه گرمسیری طبقه‌بندی شده است، هرچند که سازگاری خوبی هم در نواحی گرمسیری و معتدله از خود نشان می‌دهد. انار در کشورهای افغانستان، ایران، عراق، سوریه، هندوستان، چین، روسیه، ترکیه، یونان، یوگسلاوی، ایتالیا، اسپانیا، قبرس، مراکش، لیبیا، موریتانی، امریکای شمالی، جاپان و چندین کشور دیگر کشت می‌شود. در میان این کشورها ایران، اسپانیا، ترکیه و امریکا سهم عمده‌ای از تولید انار را در جهان بر عهده دارند.

میوه‌های که در قسمت درونی درخت که در سایه قرار دارد تشکیل می‌شوند، دارای رشد ناقص بوده، ضعیف‌تر و کوچک‌تر باقی می‌مانند. از این رو همواره توصیه می‌شود که درخت انار در محل آفتابی کشت شود و در زیر درختان سایه‌افکن قرار نگیرد.

باردهی انار معمولاً از چهار سالگی با ۲۰ تا ۲۵ میوه در هر درخت آغاز شده و به تدریج تا ده سالگی افزایش یافته و ۱۰۰ تا ۱۵۰ میوه در سال می‌رسد. در باغ‌های بسیار خوب، متوسط تولید میوه در هر درخت بین ۲۰۰ تا ۲۵۰ عدد است. عمر تولید اقتصادی میوه انار بین سنین ۲۵ تا ۳۰ سالگی است.

از میوه انار، آب انار، رب انار، لواشک انار و مربای انار تهیه می‌شود. از پوست انار برای تهیه رنگ‌های سنتی استفاده می‌شود، از برگ آن نیز سابق برای این منظورها استفاده می‌کردند. هم‌چنین از پوست انار برای دباغی کردن پوست و از گل انار برای برخی مصارف دیگر استفاده می‌گردد. جوشانده انار که از جوشاندن پوست انار در آب بدست می‌آید، برای برطرف کردن برخی از بیماری‌های گوارشی و گلو درد، یک داروی گیاهی محسوب می‌شود.

انار سرشار از آنتی‌اکسیدان بوده (حدوداً به اندازه چای سبز) و دارای مقادیر زیادی ویتامین C و پتاسیم می‌باشد و هرچند تحقیقات علمی کامل‌تر و بیش‌تری لازم است، اما طبق بعضی از تحقیقات ممکن است فواید درمانی زیادی به دنبال داشته باشد.

Public.relation@mail.gov.af

www.mail.gov.af

Ministry of Agriculture, Irrigation and Livestock

@MAIL_AF

۰۷۴۸۰۰۹۱۳۷

۰۷۶۶۴۰۰۶۰۰

نشانی برقی:

وب‌سایت:

فیس‌بوک:

تویتر:

شماره‌های تماس:

آدرس: جمال‌مینه، کارته‌سخی، کابل، افغانستان

صاحب امتیاز: وزارت زراعت، آبیاری و مالرداری

akbar_rostami10@yahoo.com - ۰۷۶۶۴۰۰۶۰۰

مدیر مسول: سید نورالعین ۰۷۹۳۴۰۵۵۹۹ - snoorulainn@gmail.com

دبیران: ظفر شاه رویی، جمعه گل اشرفی

مدیر خبر: گیتی محسنی

گزارشگران: شجاع‌الحق نوری، نعیم رضایی، حشمت‌الله حبیبی، مینا افسری

عبدالواسع خان‌زاده، محمد تمیم صدیقی و نور الله پتمن

برگ آرای: بشیر رسا

کلید طلایی مقام اول اطلاع رسانی در اختیار کارمندان ریاست اطلاعات و ارتباط عامه و دفتر سخنگو

دیده بان شفافیت در یک گزارش تحقیقی از تطبیق قانون دسترسی به اطلاعات، ادارات دولتی را رده بندی کرده که وزارت زراعت در جایگاه نخست قرار گرفته است. دریافت جوایز پی هم، بدون شک نتیجه ی حمایت رهبری و تلاش های خسته گی ناپذیر، مسلکی و منسجم هم کارانم است. وزارت زراعت سال گذشته نیز از سوی کمیسیون دسترسی به اطلاعات با دریافت بلندترین نمره، من حیث اداره پیش تاز و الگو در سطح حکومت معرفی شد. این دست آورد را به رهبری و تمام همکارانم در وزارت زراعت تبریک می گویم. دسترسی به معلومات حق شهروندان است و دفتر مطبوعاتی وزارت زراعت متعهد اطلاع رسانی دقیق و به موقع برای مردم است.

با حرمت:
اکبر رستمی
رییس اطلاعات و ارتباط و سخنگو

د رویتیا خار اداره په یوڅېر نيز راپور کې، اطلاعاتو ته د لاس رسي د قانون له پلي کېدو څخه، دولتي ادارې درجه بندي کړې، چې پر بنسټ يې د کرنې وزارت لومړی ځای خپل کړی دی.

پرله پسې جایزې تر لاسه کول، له شک پرته د مشرتابه د ملاتړ او زما د همکارانو همغږی، مسلکي توب او د نه ستړې کېدونکو هلو ځلو پایله ده. تېرکال هم د کرنې وزارت اطلاعاتو ته د لاس رسي د کمیسیون له خوا د حکومت په کچه د لوړې نمرې په تر لاسه کولو سره، د یومخکښ او الگو ادارې په توگه وپېژندل شوه. د وزارت مشرتابه او ټولو همکارانو ته ددې لاسته راوړنې مبارکي وایم. معلوماتو ته لاس رسي د هېوادوالو حق دی او د کرنې وزارت مطبوعاتي دفتر ژمن دی، چې دقیق او پر وخت مالومات تر خلکو ورسوي.

په درنښت:
اکبر رستمی
د اطلاعاتو او عامه اړیکو رییس او ویاند

